

Protejarea și restaurarea monumentelor de arhitectură, conservarea cadrului aferent, a zonelor de protecție au reprezentat și vor constitui o permanentă preocupare a specialiștilor (arhitecților, arheologilor, istoricilor, etnografilor, ș.a.) care activează în instituțiile de profil ale județului Prahova.

Climatul de prețuire și respect pentru valorile arhitecturii are în județul nostru rădăcini istorice. Marii arhitecți prahoveni Alexandru Zagoriț și Toma T. Socolescu au inițiat, la începutul secolului nostru, un program de identificare și popularizare a edificiilor cu arhitectură valoroasă din județ și din țară și au contribuit efectiv la organizarea primului muzeu de istorie din Ploiești, restaurând în acest scop o locuință de târgoveț din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea (casa Hagî Prodan). Acest început, susținut de activitatea marelui nostru istoric Nicolae Iorga, strâns legat de meleagurile prahovene, a fost continuat de arhitecții Mihai Rădulescu „senior” și Violeta Cherulescu.

În acest context se cuvine aminti-tă activitatea de excepție a profesorului Nicolae Simache, directorul Muzeului județean de istorie, ctitorul actualei rețele muzeale din județ și promotorul restaurării unui mare număr de monumente din arealul prahovean.

Activitatea de ocrotire a monumentelor din județul nostru a cunoscut prima formă organizată (în special în direcția unei evidențe eficiente)

după înființarea Direcției Monumentelor Istorice în 1952. A fost declanșată o amplă campanie de depistare și fișare a edificiilor cu arhitectură valoroasă din fosta regiune Ploiești. Au fost întocmite relevee, fotografii și fișe tehnico-istorice pentru un mare număr de obiective cu valoare istorico-arhitecturală și s-au încheiat protocoale de folosință cu deținătorii și utilizatorii acestor edificii.

Desființarea Direcției Monumentelor Istorice, act arbitrar cu consecințe dezastruoase asupra istoriei și patrimoniului arhitectural național, a perturbat și activitatea de restaurare din județul nostru; lucrări de restaurare, aflate la cea dată în curs de execuție, cum ar fi: conacul Pană Filipescu din comuna Filipeștii de Tîrg au rămas neterminate pînă în prezent, deși continuarea lucrărilor ar fi presupus maximum 10% din valoarea investită pînă în momentul sistării lucrărilor.

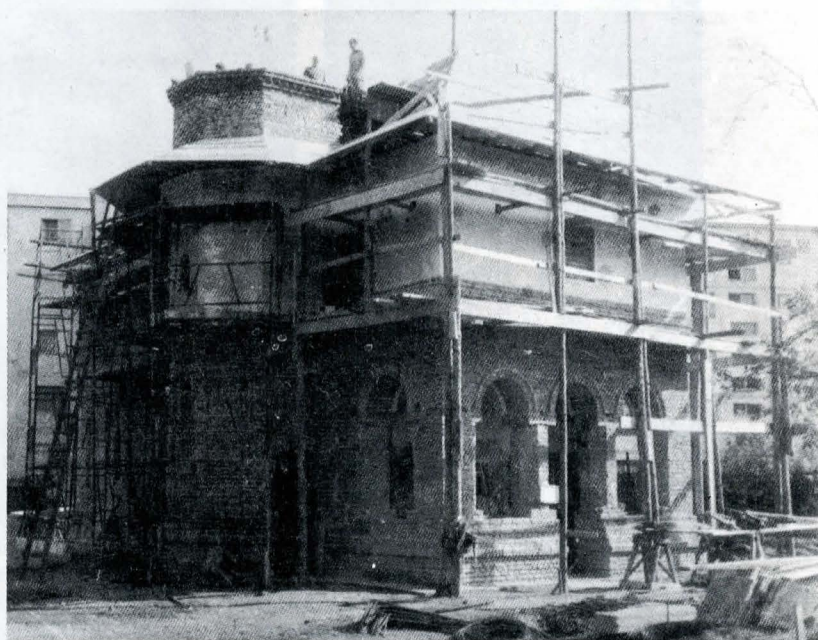
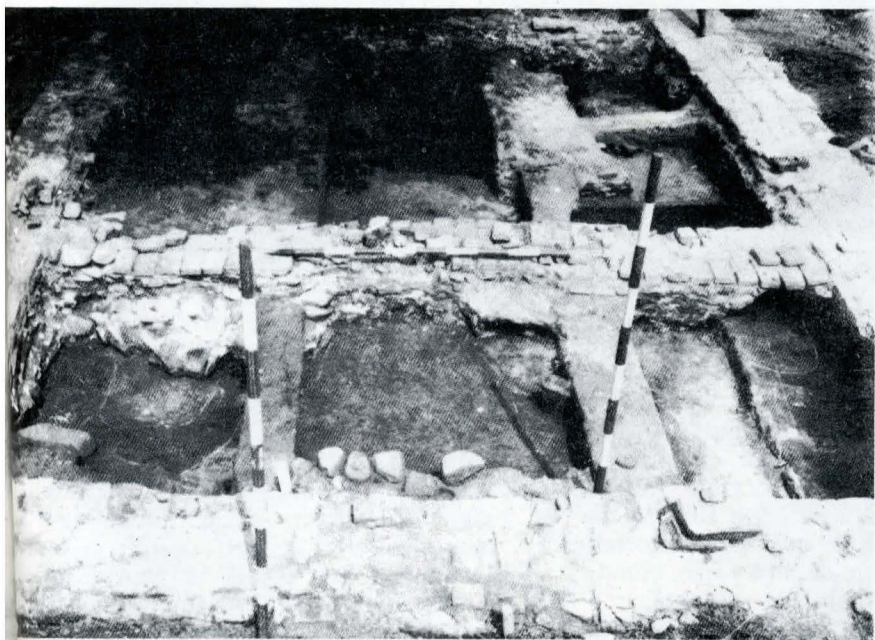
Cutremurul din 1977 a produs avarii catastrofale, aducînd în stare de ruină marea majoritate a monumentelor și scoaterea din circuitul cultural a unora din cele mai importante instituții: casa-muzeu Nicolae Iorga din Vălenii de Munte, casa-muzeu Bogdan P. Hașdeu din Cîmpina, casele-muzeu Hagî Prodan și Dobrescu din Ploiești. Pentru aceste ansambluri au fost elaborate, începînd cu anii 1979 – 1980, în cadrul Institutului de Proiectare Prahova, primele documentații de restaurare la comanda Muzeului de Istorie și Arheologie din Plo-

iești. Pe baza acestor documentații au fost începute lucrările de restaurare, care, din cauza inexistenței unor unități specializate în operații de restaurare precum și a neritmicității în asigurarea fondurilor, au durat nepermis de mult.

Dînd curs multiplelor preocupări față de acțiunea de ocrotire a monumentelor, Secția de Arhitectură și Sistematizare din județul Prahova a solicitat elaborarea, prin Institutul de Proiectare Prahova, începînd cu anul 1982, a unui program unitar și complex privind inventarierea, cartarea și punerea în valoare a monumentelor istorice, de artă și arhitectură din județ, care a soluționat următoarele probleme: sistemul de codificare a obiectivelor, sistemul de cartare și înregistrare a acestora; principiile de selecționare a monumentelor, propunerile de completare a listei centralizate de evidență a edificiilor, cu valoare de monument sau susceptibile de a face parte din patrimoniul cultural național, propunerile de sistematizare și renovare a rezervațiilor de arhitectură urbană sau rurală, propunerile

1. *Fundațiile Bisericii Sf. Nicolae Vechi, identificate prin săpături arheologice (arhg. dr. Ștefan Olteanu, Mina Neagu)*

2. *Centrul istoric al municipiului Ploiești, str. Mihai Bravu nr. 105. Aspecte ale restaurării Bisericii Sf. Nicolae (imagini de la sfîrșitul anului 1989)*

3

4

3

3. Biserica Sf. Nicolae. Imagini actuale, după restaurare

4. Biserica Sf. Nicolae, traforuri și detalii ancadrament

concrete de conservare și restaurare a unor edificii, propunerile de introducere în circuitul cultural și turistic a obiectivelor de interes major și modalitățile de valorificare a elementelor de arhitectură și decorație tradițională în procesul de elaborare a unor noi proiecte pentru locuințe și clădiri social-culturale, în vederea instituirii unui specific local distinct.

Sistemul de codificare conceput are la bază organizarea administra-

tivă județeană, numerotându-se comunele și orașele cu cifre arabe de la 1 – 100, așezările în cadrul acestor unități administrative cu cifre romane de la I – X și obiectivele în cadrul așezărilor de la 1 – 80. Acest mod de codificare permite, pe de o parte, adăugarea de noi obiective în oricare din județele, orașele sau comunele țării fără ca acest fapt să modifice numărul de ordine al celorlalte obiective, iar, pe de altă parte, computerizarea sistemului de evidență.

Cartarea și înregistrarea edificiilor

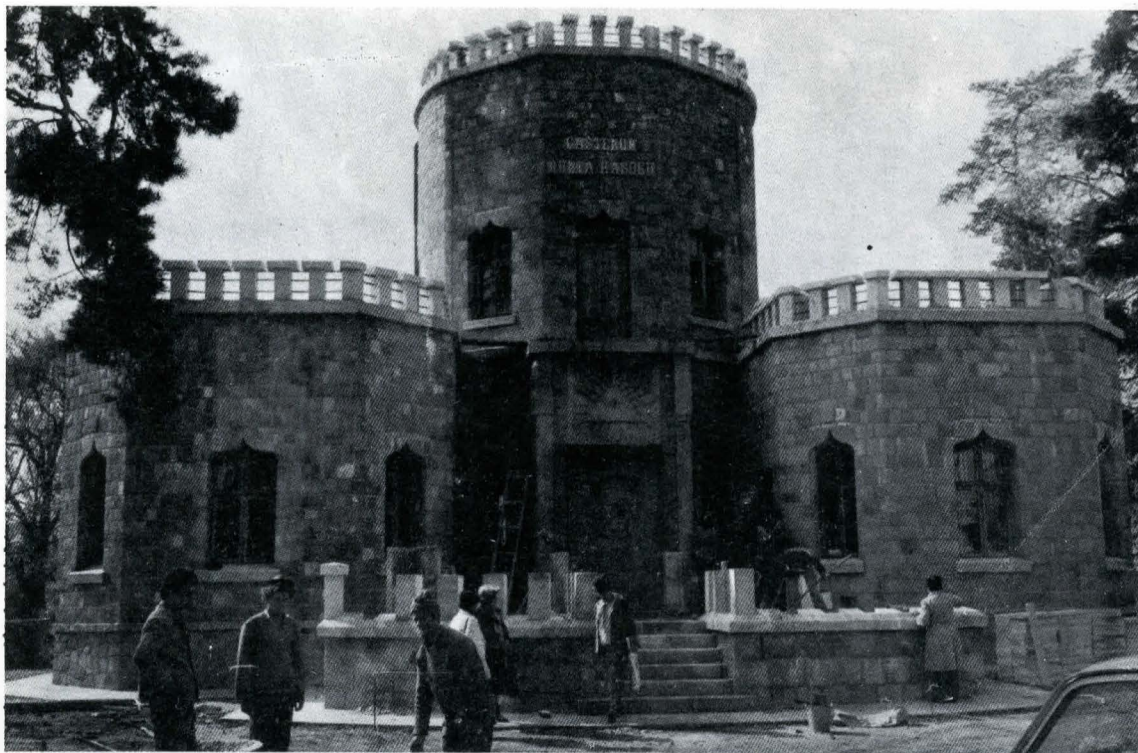
lor sînt realizate prin poziționarea pe planuri de situație la scara 1 : 5000 a fiecărui obiectiv sau rezervație, inclusiv a zonei de protecție, și relevarea fotografică și planimetrică cu precizarea detaliilor caracteristice ale sistemului constructiv și al informațiilor istorice și documentare adecvate. În felul acesta, fiecare clădire are o fișă complexă, iar fiecare unitate administrativă (comună sau oraș), prin planurile de dezvoltare teritorială, deține toate informațiile necesare asigurării premiselor conservării și valorificării întregului ei patrimoniu.

Seleționarea obiectivelor pentru lista centralizată a monumentelor de cultură are la bază principiul conservării și valorificării tuturor edificiilor care ilustrează principalele etape de constituire a așezării respective. În acest sens s-a urmărit, cu precădere, stabilirea unor zone din așezările urbane și rurale care, prin fondul edificat unitar și valoros, să ilustreze etape bine conturate stilistic și arhitectural din cadrul localităților, conferindu-se acestor zone statutul de rezervație de arhitectură, arheologică sau istorică. Pe baza acestor principii s-au identificat și adăugat listei monumentelor de cultură din județul Prahova 300 – 400 de noi edificii (locuințe sătești și orășenești, conace, castele, obiective de tehnică populară,

clădiri industriale, edificii de cult etc.), zece rezervații de arhitectură orășenească (în localitățile Ploiești, Vălenii de Munte, Cîmpina, Comarnic și Bușteni) precum și opt rezervații de arhitectură sătească (în comunele Starchiojd, Cerașu, Drăgănești, Filipăștii de Tîrg, Tîrgșoru Vechi, Singeru). Totodată au fost identificate, înregistrate și fișate cca 1000 de obiective susceptibile de a face parte din patrimoniul cultural național, edificii ilustrative pentru zestrea edilitară a localităților respective.

Pentru zonele aferente rezervațiilor de arhitectură urbană și rurală au fost elaborate documentații de renovare, revitalizare și restaurare, integrându-se în soluțiile de sistematizare ansamblurile de edificii piețe și străzi cu valoare istorică și arhitecturală. În *municipiul Ploiești* au fost stabilite trei rezervații de arhitectură orășenească: centrul istoric în partea de est a localității, cu vestigii din secolele XVII – XIX, zona străzilor Armoniei și Mihai Bravu cu edificii din secolele XVIII – XIX și B-dul Gheorghe Gheorghiu-Dej reprezentînd o amplă rezervație de arhitectură orășenească grupînd importante dotări culturale. În această ultimă zonă au fost finalizate lucrările de restaurare și remodelare funcțională la o clădire de secol XVIII din str. Democrației (casa Hagî Prodan), amenajarea „Casei Căsătoriiilor” într-un edificiu cu arhitectură neoromânească, și sînt în curs lucrările la alte imobile (Muzeul de artă, imobilul de la numărul 27 etc.).

În centrul istoric al localității au fost demarate lucrările de restaurare a ansamblului de arhitectură medievală datînd de la mijlocul secolului al XVII-lea: Biserica Sf. Nicolae vechi

Castelul Iulia Hasdeu, fațada principală. Imagine după restaurare

și elaborate proiectele pentru restaurarea turnului de la intrare și a capelei anexă. Acest ansamblu va găzdui o importantă colecție de artă medievală cuprinzînd descoperiri din săpăturile efectuate în imediata vecinătate.

În *orașul Vălenii de Munte* sînt în curs de restaurare două corpuri de clădiri datînd de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea aparținînd ansamblului cultural Nicolae Iorga; ele se adaugă locuinței marelui istoric la care lucrările de restaurare au fost încheiate în anul 1982. Ansamblul va fi completat cu încă două corpuri de clădire unde a funcționat Școala de misiune, înființată de marele istoric. Pen-

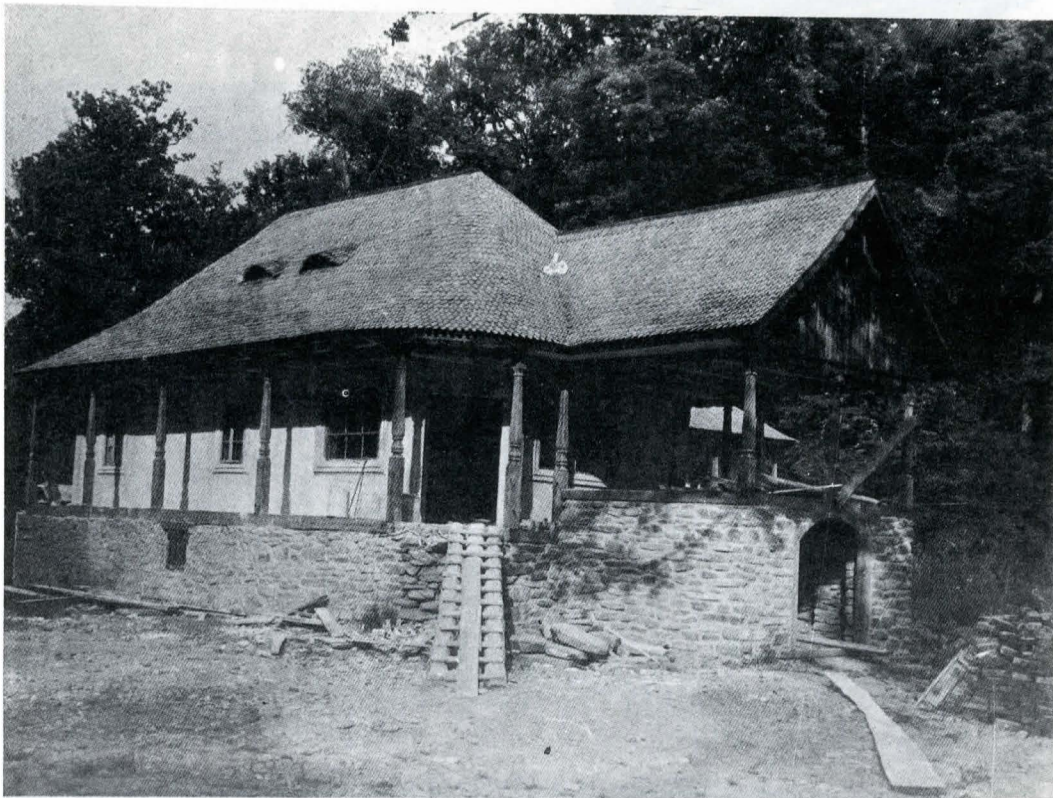
tru aceste construcții a fost elaborată documentația de execuție și vor fi amenajate ca spații expoziționale.

Centrul istoric al *orașului Comarnic* a fost analizat cu atenție urmînd să se mențină și să se restaureze clădirile de la mijlocul și sfîrșitul secolului al XIX-lea; fiecărui edificiu i se vor atribui destinații concrete, adecvate cu specificul și caracteristicile planimetrice și decorative ale construcțiilor respective.

În *orașul Cîmpina* se integrează o serie de vestigii medievale aparținînd centrului istoric al localității, edificii realizate începînd cu secolul al XVII-lea, organizîndu-se, după restaurare, ca spații expoziționale.

În centrul *comunei Singeru* se află o curte boierească datînd de la sfîrșitul secolului al XIX-lea, compusă din clădirea conacului, anexe turn de incintă și edificiu de cult. În clădirea conacului, amenajată ca muzeu, este expusă o colecție de etnografie ilustrînd cultura din zona respectivă. În prezent sînt terminate lucrările de restaurare la turnul de incintă și la edificiul de cult. Prin originalitatea tuturor edificiilor și valoarea arhitectural-istorică, ansamblul reprezintă un important obiectiv social-cultural care, integrat în soluția de sistematizare a comunei Singeru, va constitui o dotare social-culturală majoră a localității și județului Prahova.

În cadrul *comunei Filipăștii de Tîrg*, un important ansamblu medie-

Hanul din Bătrîni, aspect din timpul reconstruirii la Muzeul Civilizației Populare din România

Casa Hagi Prodan, fațada de sud-vest. Imagine după restaurare

val cuprinde două conace boierești: conacul Pană Filipescu, datînd de la mijlocul secolului al XVII-lea, și vestigiile conacului postelnicului Constantin Cantacuzino, din deceniul al IV-lea al secolului al XVII-lea. La clădirea conacului Pană Filipescu vor fi reluate și terminate lucrările de restaurare; în final, va adăposti o importantă colecție de artă brâncovenească; întreg ansamblul, cu grădina conacului, iazul și moara de apă, vor alcătui un obiectiv social-cultural de valoare europeană.

Au fost elaborate documentațiile și sînt în curs de restaurare sau urmează să fie demarate lucrările la conacul Văcărescu de la Mănești, la Mănăstirea Suzana din comuna Cheia și la ansamblul arheologic din comuna Tîrgșoru Vechi.

La o serie de edificii — monumente de arhitectură — au fost terminate lucrările de restaurare sau sînt în curs de finalizare. Printre acestea se pot enumera: casa Muzeu Ion Luca Caragiale din municipiul Ploiești, casa muzeu B. P. Hasdeu din orașul Cîmpina, conacul Bellu din orașul Urlați, la edificiile de cult din comuna Mănești și satul Bălțița, precum și la obiective de arhitectură populară, cum ar fi o moară de apă din comuna Drajna de Jos, datînd de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, și un han, aflat în comuna Gura Vitioarei, din aceeași perioadă.

Casa Hagi Prodan, după restaurare. Detaliu de stucatură policromă

Pentru unele edificii — monumente de arhitectură, care, în prezent au o destinație improprie, cu statutul de valoare patrimonială, pe lângă lucrările de conservare și restaurare necesare au fost prevăzute destinații adecvate — prin remodelare funcțională. În acest context se pot aminti lucrările de restaurare a localului unei școli din orașul Bușteni, datînd de la sfîrșitul secolului XIX-lea, unde urmează să fie amenajată o bibliotecă orășenească cu spațiile adiacente adecvate (sală polivalentă, săli de expoziții, încăperi pentru activități diverse etc.), amenajarea unui spațiu expozițional într-o locuință din orașul Sinaia, din anul 1880, precum și organizarea în cadrul a două ansambluri de arhitectură orășenească din localitățile Slănic și Ploiești a unor dotări pentru copii și tineret.

Concomitent cu includerea în siera lucrărilor de restaurare a unor edificii cu valoare patrimonială, identificate în cadrul preocupărilor de evidență, sînt în curs lucrări ample de restaurare la clădirile muzeelor de istorie și de artă din municipiul Ploiești.

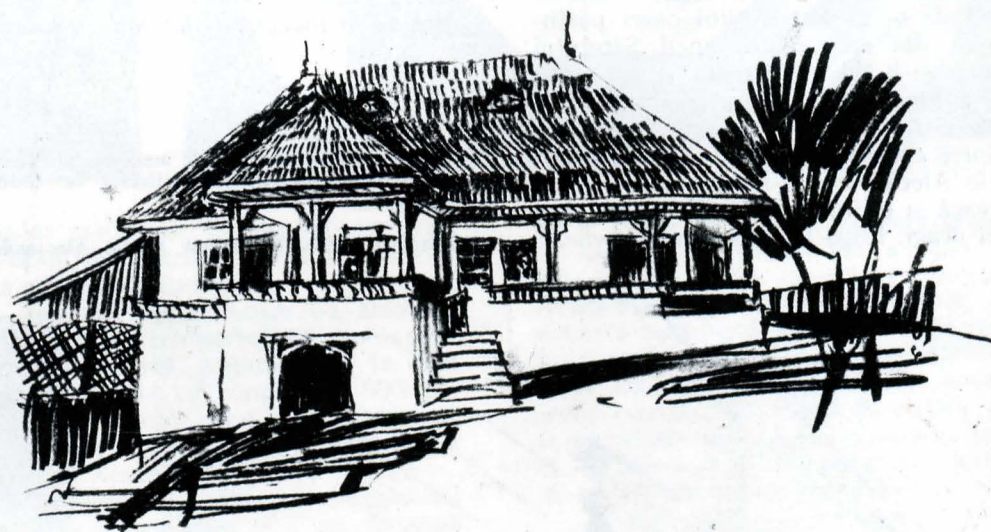
Pentru a putea valorifica eficient potențialul documentar și artistic al edificiilor amintite au fost studiate și propuse trasee turistice care să includă și noile obiective restaurate. Editarea unor ilustrate, pliante și seturi de diapozitive va completa repertoriul materialului informațional iar publicarea în revistele „Arhitectura“, Re-

vista muzeelor“ și „Revista Monumentelor Istorice“ a celor mai importante aspecte privind informațiile istorice — arhitecturale și stabilirea metodologiei de restaurare adecvate va constitui un cadru informațional necesar specialiștilor din acest domeniu de activitate. Continuarea demersului teoretic prin decelarea celor mai importante caracteristici ale habitatului tradițional local a condus la identificarea unor principii fundamentale aplicabile la procesul de elaborare a unor proiecte în arhitectura contemporană.

Metodologia conturată, cu prilejul elaborării studiului, a fost adoptată și de alte județe și extrapolată, prin programul de proiectare al Institutului Central de Cercetare, Proiectare și Directivare în Construcții, la tot teritoriul țării, cooptându-se specialiști din diverse domenii de activitate (etnografi, arheologi, istorici, sociologi, restauratori etc.), a căror activitate a fost coordonată periodic prin dezbateri profesionale, expuneri și colocvii interdisciplinare.

Prăvălie sătească din comuna Starchiojd, satul Bătrini, datind de la mijlocul secolului al XIX-lea, identificată în cadrul studiului și cuprinsă în lista monumentelor istorice din județul Prahova. În prezent strămutată în cadrul Muzeului Civilizației Populare din România (acuarul, arh. Călin Hoinărescu)

Locuință sătească din comuna Drajna, datind din prima jumătate a secolului al XIX-lea, identificată în cadrul studiului și cuprinsă în lista monumentelor, ilustrind capacitatea meșterilor populari de a adopta modelele tradiționale la condițiile terenului denivelat (desen în cărbune, arh. Călin Hoinărescu)